

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2021-819

21.9.2021

Danica Pensjonsforsikring AS

Livsforsikring/uføredekninger/pensjon

Kollektiv uføredekning – karens – smerter i armer, rygg og skuldre – fal. § 19-10.

Forsikrede ble innmeldt i arbeidsgivers innskuddspensjonsavtale med tilknyttet uførepensjon og innskuddsfritak 1.2.13. Før innmelding hadde hun bl.a. hatt plager i rygg og nakke. Hun ble sammenhengende 100 % ufør fra 4.6.13 som følge av muskelsmerter i nakke/skuldre og rygg. Saken reiste spørsmål om selskapet kunne avslå krav om uføreytelser med henvisning til vilkårenes karensbestemmelser. Etter en vurdering av fremlagte dokumenter konkluderte nemnda med at avtalens karensbestemmelser kom til anvendelse. Selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede (f. 1971) ble 1.2.13 innmeldt i arbeidsgivers pensjonsavtale som omfattet uførepensjon og innskuddsfritak.

Selskapet har gitt slik orientering om forsikredes medlemskap i pensjonsordningen:

... H. AS flyttet sin pensjonsordning til Danica Pensjon per 01.03.2011, forsikrede var da ikke med i flyttingen. Vi vet ikke noe om hennes dekninger før denne datoen. Hun ble meldt inn i ordningen hos Danica fra 01.03.2011 til 01.12.2011 på bakgrunn av mottatte lønnsfiler som viste at hun oppfylte krav til medlemskap, så ble hun igjen meldt inn fra 01.02.2013 til 31.08.2013. Før 01.03.2011 og mellom 01.12.2011 til 01.02.2013 var hun dermed ikke omfattet av uføredekning hos Danica.

Forsikredes arbeidsgiver sendte 7.10.14 inn melding til selskapet om at forsikrede var blitt arbeidsufør fra 4.6.13. Selskapet startet saksbehandlingen, men saken ble henlagt 18.12.14 grunnet manglende tilbakemelding fra forsikrede. Forsikrede kontaktet igjen selskapet 25.11.16 og fremmet krav om uføreytelser. Selskapet innhentet Nav dokumenter, herunder legeerklæring fra forsikredes fastlege datert 21.11.16, hvor det bl.a. fremgikk:

Våren 2013 begynte hun å få tiltagende probl. med smerter i skuldre, armer og øvre del av ryggen. Hun ble såpass hard rammet at hun i mai i fjor ble sykemeldt, og hun har etter det ikke vært i arbeid.

Selskapet avsto fremsatt krav 30.1.17 og begrunnet avslaget med at avtalens karensbestemmelse kom til anvendelse. Selskapet fastholdt senere sitt standpunkt 25.9.17 etter at forsikrede hadde kontaktet selskapet på telefon. Selskapet opprettholdt sitt standpunkt på ny 3.10.19 etter ny telefonhenvendelse fra forsikrede. Det presiseres i avslaget at vilkårenes karensbestemmelsene kommer til anvendelse uavhengig av om forsikrede har mottatt arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd.

I brev 20.12.19 klaget forsikrede til selskapet og opplyste at hun etter sykeperioden på ett år mottok dagpenger. Forsikrede opplyste også at hun på dette tidspunktet ikke var frisk. Selskapet innhentet deretter bl.a. journalutskrift fra forsikredes legesenter og det siteres fra selskapet redegjørelse for helsesituasjonen:

Av journalutskriften fremgår det at klager har hatt smerter i korsryggen siden 2007. Klager ble sykemeldt for myalgi fra 08.08.07-23.09.07. ... I journalnotat fra 9 juli 2010 fremgår det at hun har "uttalt stram i

nakkemusklene". Klager ble sykemeldt fra 12.07.10-19.07.10. Klager fikk skrevet ut et reseptbelagt legemiddel (Voltaren) mot plagene. ...

I journalnotat fra 12. juli 2012 fremgår det at hun har "Økende smerter i korsryggen". "Har hatt stor belastn. På jobb med mye overtid." Klager ble sykemeldt for lumbago med isjialgi fra 12.07.12-29.07.12 og henvist til røntgen ... I journalnotat fra 4. desember 2012 fremgår det at hun "har i lang tid slitt med nakke/skyldermyalgi". Det fremgår at hun tidligere har fått behandling via jobben. Klager ble henvist til fysioterapeut. ... I journalnotat fra 4. juni 2013 beskrives det at hun har "Økende smerter og red. bev. i h. skulder. Har stort arbeidspress på iskremf. Og overbelaster armen ..." Klager har siden vært sammenhengende sykemeldt frem til hun gikk over på andre ytelser. Av legeerklæring til NAV fremgår det at klager har hatt muskel og skjelettplager i mange år. Plagene begynte i 2013 med nakke/skulderplager da pasienten jobbet på H... og pakket is. Etter hvert har hun begynt å utvikle smerter i korsryggen og har i den forbindelse blitt henvist til rehabilitering. I legeerklæring av 4. februar 2020 (TAA.) fremgår det at sykdommen oppstod juni 2013. Her oppgis hovedårsaken til arbeidsuførheten lumbago. Denne konkrete diagnosen fikk pasienten i følge legeerklæringen kjennskap til 15. januar 2015. Som viktigste objektive funn nevnes "prolaps, skiveutglidning, skuldertendinit, slitasjeskader".

Av mottatt Navs vedtak om innvilgelse av uføretrygd 6.9.19 fremgår at forsikrede ble sykemeldt i juni 2013 og at hun etter dette tidspunkt ikke har kommet tilbake i ordinært arbeid grunnet varig sykdom.

Av legeerklæring innsendt selskapet datert 4.2.20 fremgikk at forsikrede hadde vært 100 % ertvervsufør fra juni 2013 og frem til "dagens dato og fremover".

Forsikrede har i hovedsak anført at hun til tross for helseplager var i jobb frem til hun ble sykemeldt i juni 2013. Det er sålede ikke riktig at hennes uførhet skyldes sykdom som forelå ved innmelding i pensjonsavtalen 1.2.13.

Selskapet har i hovedsak anført at på det tidspunktet forsikrede ble innmeldt i pensjonsordningen led hun av muskelsmerter i nakke/skuldre og rygg, dvs. de samme plagene som senere ledet frem til dagens uførhet. Uførheten inntrådte innen to år etter at selskapets ansvar begynte å løpe og vilkårenes karensbestemmelse kommer dermed til anvendelse. At forsikrede var kjent med helseplagene før innmeldingen, fremgår av den medisinske dokumentasjonen som er fremlagt.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken gjelder spørsmål om selskapet kan avslå krav om uføreytelser med henvisning til vilkårenes karensbestemmelser.

Karensbestemmelsen i avtaledokumentene betegnet som "Dekningsoversikt" fastsetter at:

Forsikringsdekningene er gitt på betingelse av at du var helt arbeidsdyktig i forhold til fulltidsstilling på tidspunktet for opptak i forsikringsdekningene. Du har ikke rett til uføreytelser eller innbetalingsfritak hvis ertvervsuførheten skyldes sykdom, skade eller lyte som du hadde og må antas å ha kjent til ved opptak i forsikringsdekningene og som innen to år deretter medfører ertvervsuførhet.

Begrensningene fremkommer også av vilkårene.

Karensbestemmelsens innhold er i tråd med fal. § 19-10 første punktum, som fastsetter at det i kollektiv livsforsikring, der det ikke innhentes helseopplysninger ved innmelding

uten hinder av § 13-5 (kan) avtales at selskapet ikke svarer for arbeidsuførhet som inntreir innen to år etter at selskapets ansvar begynte å løpe og som skyldes sykdom eller lyte som medlemmet hadde på dette tidspunktet, og som det må anta at medlemmet kjente til.

Nemnda tar først stilling til om fal. § 19-10 kan benyttes som hjemmel for ansvarsforbeholdet. Overskriften til fal. § 19-10, "tegning av livsforsikring uten opplysninger om risikoen", synes å forutsette at dekningene innskuddsfritak og uførepensjon under pensjonsavtalen, kan rubriseres som livsforsikring. I 2021-631 uttalte nemnda at det var tvilsomt om fal. § 19-10 kunne benyttes

som hjemmel for et tilsvarende ansvarsforbehold i en tjenstepensjonsdekning med innskuddsfritak. Spørsmålet kom imidlertid ikke på spissen, og nemnda tok ikke standpunkt til rubriseringen av dekningen innskuddsfritak. Dekningen innskuddsfritak gjelder ved arbeidsuførhet uansett årsak og har den samme forsikringsmessige oppbygningen som uførepensjon. Nemnda kan ikke se at lovgiver har vurdert problemstillingen i forarbeidene.

Fal. inneholder ingen definisjon av livsforsikring, men det følger av lov om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven, heretter forkortet "FFL") § 2-6 annet ledd annet punktum at livsforsikring regnes som "overtakelse av døds- eller uførerisiko og forsikring i form av avgivelse av avkastningsgaranti".

Bestemmelsen i FFL § 2-6 annet ledd annet punktum angir ifølge forarbeidene "hva som kjennetegner de forsikringer som regnes som livsforsikring, nemlig at forsikringsforetaket eller pensjonskassen overtar biometrisk risiko eller forsikring i form av avgivelse av avkastningsgaranti", jf. Prop. 125 L (2013-2014), s. 162. En livsforsikring har tradisjonelt sett vært ansett som en forsikringsavtale som skal dekke mot død, altså avtaler der forsikringsselskapet har påtatt seg å dekke dødsrisikoen mot et avtalt vederlag, jf. blant annet NOU 1983:56, s. 44. Fal.s forarbeider presiserer at også uførhetsforsikringer omfattes av livsforsikringsbegrepet, i tråd med det som har vært vanlig å legge til grunn i teori og praksis, jf. Ot.prp. nr. 49 (1988-1989), s. 108. Ifølge forarbeidene til FFL er definisjonen av livsforsikring i FFL § 2-6(2) i tråd med gjeldende rett før loven trådte i kraft, selv om de nå opphevede bestemmelsene om konsesjon i forsikringsvirksomhetsloven ikke inneholdt noen tilsvarende definisjon, jf. Prop. 125 L (2013-2014), avsnitt 5.1.4.3. Både uførepensjon og innskuddsfritak er etter finansforetaksforskriften av 9.12.16 nr. 1504 § 2-11 første ledd bokstav c rubrisert som livsforsikring.

Nemnda bemerker at det er et velkjent problem at forsikringsavtalelovens regler ikke er tilpasset utviklingen av de nye kollektive pensjonsforsikringsproduktene. Etter nemndas syn taler systematikken i loven likevel klart for at fal. § 19-10 skal kunne benyttes for dekningene innskuddsfritak og uførepensjon i pensjonsforsikringsavtaler. Denne løsningen vil også være en fordel for så vel avtalepartene – forsikringsgiver og forsikringstaker, som for medlemmene av ordningen. Det er et behov for slike tidsbegrensede forbehold i avtalene, og det er ikke ønskelig at kostnadene ved slike forsikringsdekninger øker.

Nemnda behandler etter dette om selskapet i aktuelle sak kan avslå krav om uføreytelser med henvisning til vilkårenes karensbestemmelser.

Det er lagt til grunn i nemndspraksis at det ikke er et vilkår for anvendelse av fal. § 19-10 at forsikrede kjente til at sykdommen ville føre til uførhet, jf. blant annet uttalelse 4198. Anvendelse av karensklausulen er heller ikke betinget av at forsikrede ved inntreden var kjent med diagnosen på lidelsen, jf. uttalelse 6407. Det er tilstrekkelig at forsikrede var kjent med symptomer eller tegn på sykdom selv om diagnose blir stilt senere. Det er således ikke nødvendig at forsikrede visste eller burde skjønne at dette på et senere tidspunkt kunne lede til ervervsuførhet.

I aktuelle sak ble forsikrede meldt inn i arbeidsgivers innskuddspensjonsavtale med tilknyttet uførepensjon og innskuddsfritak 1.2.13. Før innmelding hadde hun blant annet hatt plager i rygg og nakke. Hun ble sammenhengende 100 % ufør fra 4.6.13 som følge av muskelsmerter i nakke/skuldre og rygg. Etter nemndas syn følger det av fremlagt dokumentasjon at forsikrede forut for innmeldingen hadde, og må antas å ha vært kjent med, symptomene på den sykdommen/de plagene som senere medførte uførhet. Den varige uførheten inntraff i karensperioden på to år. Selskapet kan da avslå fremsatt krav under henvisning til karensklausulen, og forsikrede er ikke berettiget til utbetaling. Det bemerkes at karensklausulen

kan påberopes, selv om forsikrede var fullt arbeidsfør på det tidspunkt hun ble innmeldt i ordningen.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Jane Ytreøy Grøndalen (selskapsrepresentant), Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).